

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary)

ชื่อเรื่อง	:	ปัญหาอุปสรรคการดำเนินคดีอาญาการค้ำมนุษย์		
ผู้วิจัย	:	รศ.พ.ต.อ.ดร.กิตติธเนศ เลอวงค์รัตน์	หัวหน้าโครงการวิจัย	
		รศ.พ.ต.อ.วรวิชัย	วิษณุวานิชย์	นักวิจัย
		ผศ.พ.ต.ท.ดร.สุภชาติ	สีบพงษ์ศิริ	นักวิจัย
		พล.ต.อ.ชัชวาลย์	สุขสมจิตร	ที่ปรึกษาโครงการวิจัย
		พล.ต.ท.ดร.อดุลย์	ณรงค์ศักดิ์	ที่ปรึกษาโครงการวิจัย
ปีที่พิมพ์	:	2560		
แหล่งทุน	:	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)		

งานวิจัยเรื่อง “ปัญหาอุปสรรคการดำเนินคดีอาญาการค้ำมนุษย์” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การดำเนินคดีอาญาการค้ำมนุษย์ของกระบวนการยุติธรรมในปัจจุบัน เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคการบังคับใช้กฎหมายและการปฏิบัติของกระบวนการยุติธรรมในการดำเนินคดีอาญาการค้ำมนุษย์ และเพื่อศึกษามาตรการที่เหมาะสมเพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรมเรื่องการค้ำมนุษย์ให้ดีขึ้น

สำหรับวิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Study) โดยการศึกษาจากหนังสือ วารสาร เอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ติดตามและประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายรวมทั้งแนวทางในการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ ซึ่งมีวิธีดำเนินการศึกษาวิจัยในลักษณะการวิจัยภาคสนาม (Field Research) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) และการจัดการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างวิจัยใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

สำหรับกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพได้ใช้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเป็นผู้ปฏิบัติงานซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2551 ประกอบด้วย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับการค้ำมนุษย์และสถานีตำรวจท้องที่), สำนักงานอัยการสูงสุด (สำนักงานคดีค้ำมนุษย์), สำนักงานศาลยุติธรรม (ศาลอาญา แผนกคดีค้ำมนุษย์), กรมสอบสวนคดีพิเศษ (ศูนย์ต่อการค้ำมนุษย์), กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ศคม.พม.), กระทรวงการต่างประเทศ (กรมการกงสุล), สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, กระทรวงแรงงาน (กองตรวจและคุ้มครองคนหางาน) กระทรวงแรงงาน (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน), กระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง), ผู้บริหารหน่วยงานต่างประเทศเกี่ยวกับการค้ำมนุษย์ กองต่อต้านการค้ำมนุษย์, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, นักวิชาการ, ผู้ปฏิบัติงานใน NGOs, และประชาชนทั่วไปในสังคม จำนวน 31 คน และจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ผู้ทรงคุณวุฒิ

จากหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และประชาชนทั่วไปในสังคม จำนวน 2 ครั้ง

การวิจัยเชิงคุณภาพได้นำข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการจัดประชุมกลุ่มย่อยแบบ Focus Group มาทำการวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อทำการอธิบายผลการศึกษา ดังแสดงผลการศึกษาต่อไปนี้

ผลการศึกษา

สำหรับผลการศึกษา ประกอบด้วย

วัตถุประสงค์ที่ 1 การดำเนินคดีอาญาการค้ามนุษย์ของกระบวนการยุติธรรม ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย
ปัจจัยนำเข้า ด้านกฎหมาย ด้านงบประมาณและทรัพยากร ด้านนโยบายและเจตคติ กระบวนการทำงาน และผลลัพธ์

การดำเนินคดีอาญาการค้ามนุษย์ของตำรวจ กระบวนการในการดำเนินคดีอาญาเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจเริ่มตั้งแต่การรับแจ้งเหตุ การตรวจสอบข้อเท็จจริง การเตรียมการเข้าช่วยเหลือ การตรวจค้น การให้ความช่วยเหลือ การจับกุม การคัดแยกผู้เสียหาย โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องปฏิบัติงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพ ได้แก่ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา พนักงานอัยการและมูลนิธิหรือองค์กรเอกชน (NGOs) รวมถึงขั้นตอนในการจับกุมพร้อมทั้งทำบันทึกการจับกุมเพื่อทำการสอบสวนและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ในการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายหรือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามพ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 33 ที่ได้กำหนดให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์พิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายหรือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์อย่างเหมาะสมทั้งในเรื่องของอาหาร ที่พัก การรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟูทั้งทางร่างกายและจิตใจ การให้การศึกษา การฝึกอบรม การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย การส่งกลับไปยังประเทศเดิมหรือภูมิลำเนาของผู้นั้น การดำเนินคดีเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหายหรือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อตามระเบียบที่คณะ รัฐมนตรีกำหนด โดยให้คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความแตกต่างทางด้านเพศ อายุ สัญชาติ เชื้อชาติ ประเพณีและวัฒนธรรมของผู้เสียหาย รวมทั้งต้องมีการแจ้งสิทธิของผู้เสียหายหรือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อที่พึงได้รับการคุ้มครองในแต่ละขั้นตอนทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการช่วยเหลือ ตลอดจนขอบเขตหรือระยะเวลาในการดำเนินการช่วยเหลือในแต่ละขั้นตอนและต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้เสียหายก่อนด้วย ซึ่งในการให้ความช่วยเหลืออาจจะจัดให้บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายหรือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อได้รับการดูแลในสถานแรกรับตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี สถานแรกรับตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กหรือสถานสงเคราะห์อื่นๆ ของรัฐหรือเอกชนก็ได้ รวมทั้งเพื่อประโยชน์ในการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายหรือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อนั้นให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแจ้งให้ผู้เสียหายหรือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อได้รับทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนอัน